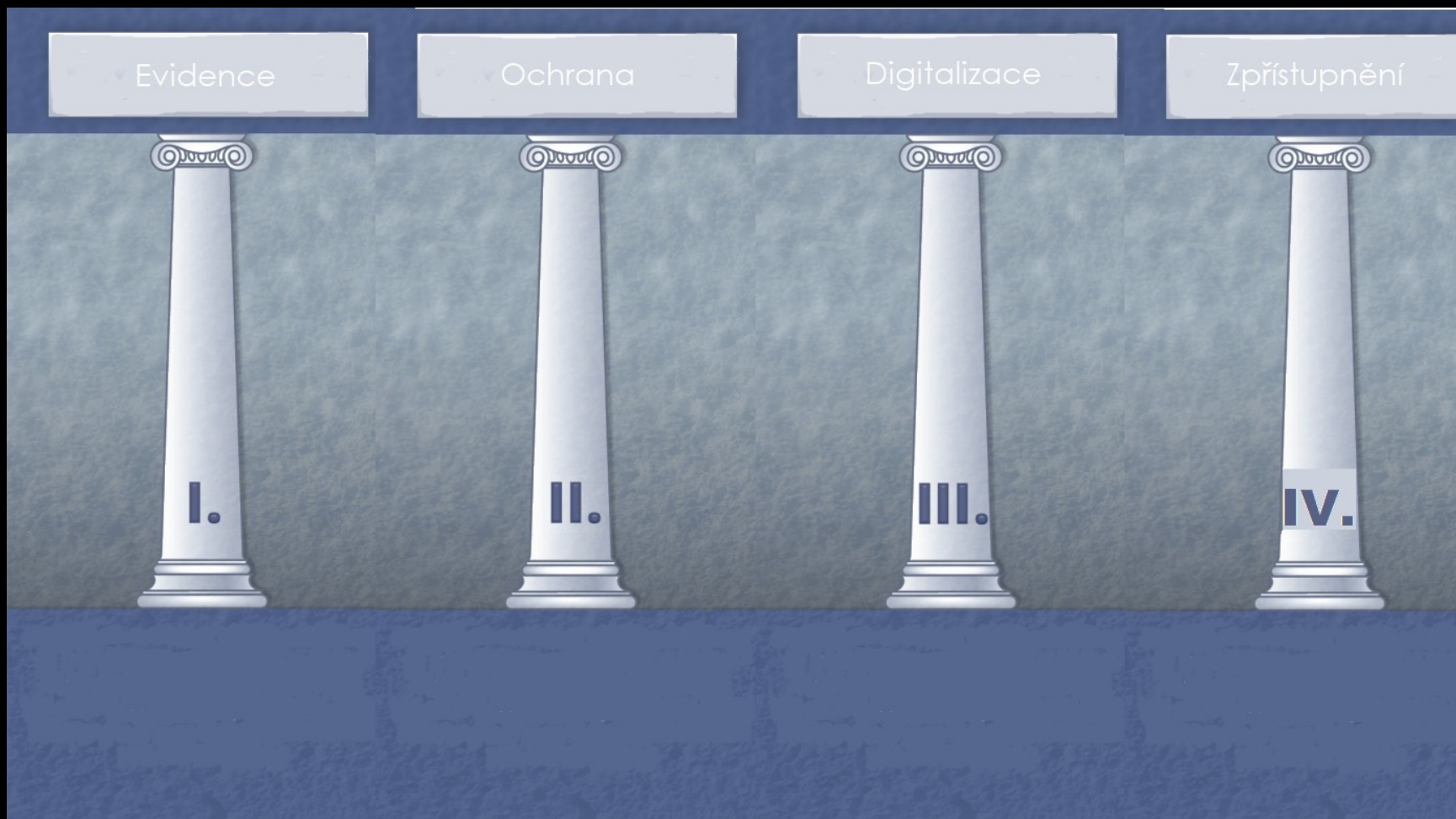

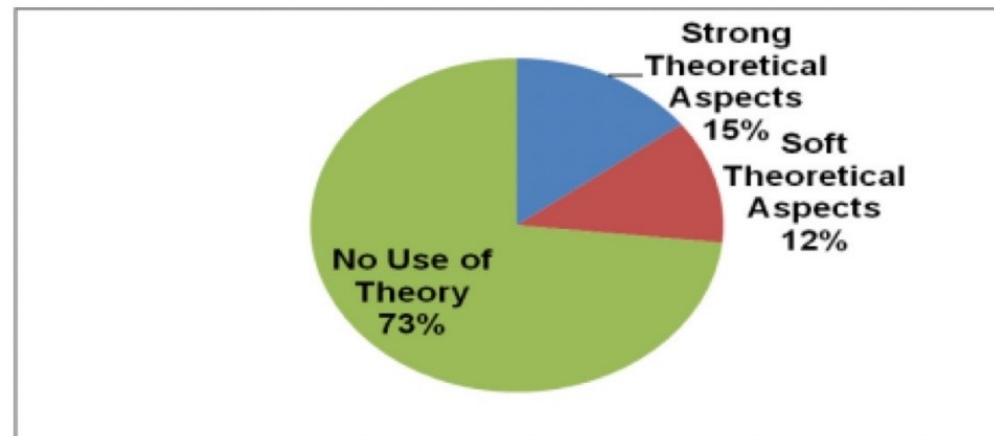
DIGITALIZACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Místo kulturního dědictví v informačních
studijích

Michael Lorenz, PhD.

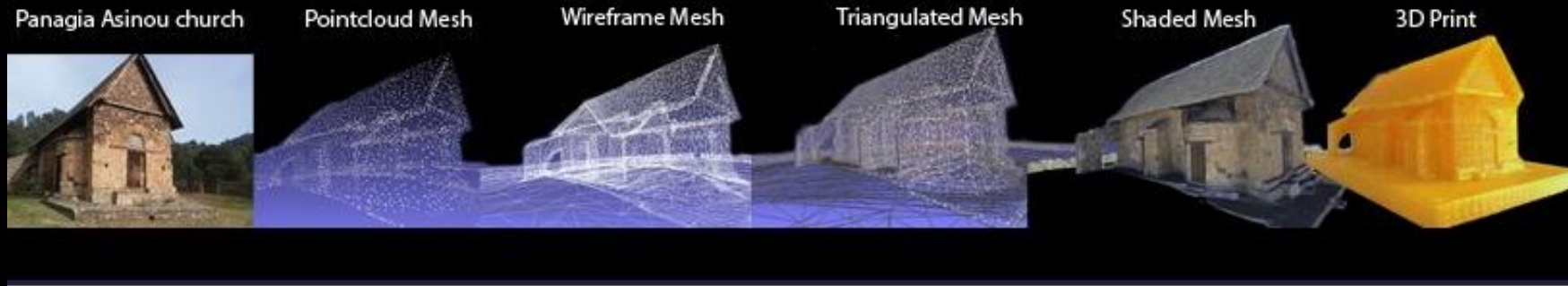

- impaktované časopisy LIS
- sociální vědy (70%)
- humanitní studia (20%)
- počítačová věda (10%)
- nedostatečné teoretické zázemí
- (Dalbello – Vamanu)

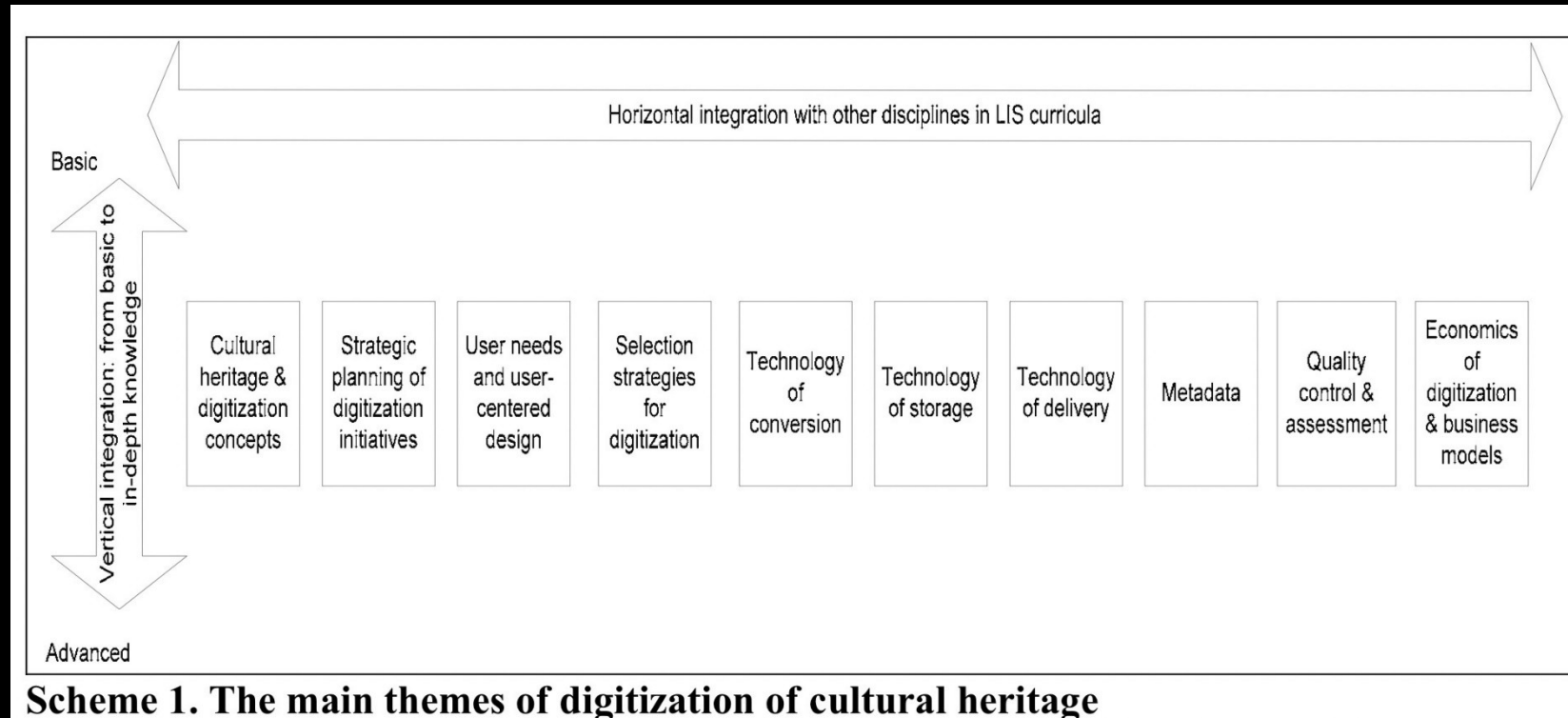
Figure 1. Use of theory in LIS literature on heritage

STUDIA

- teoretické rámce
- pojmy dědictví
- empirická operacionalizace

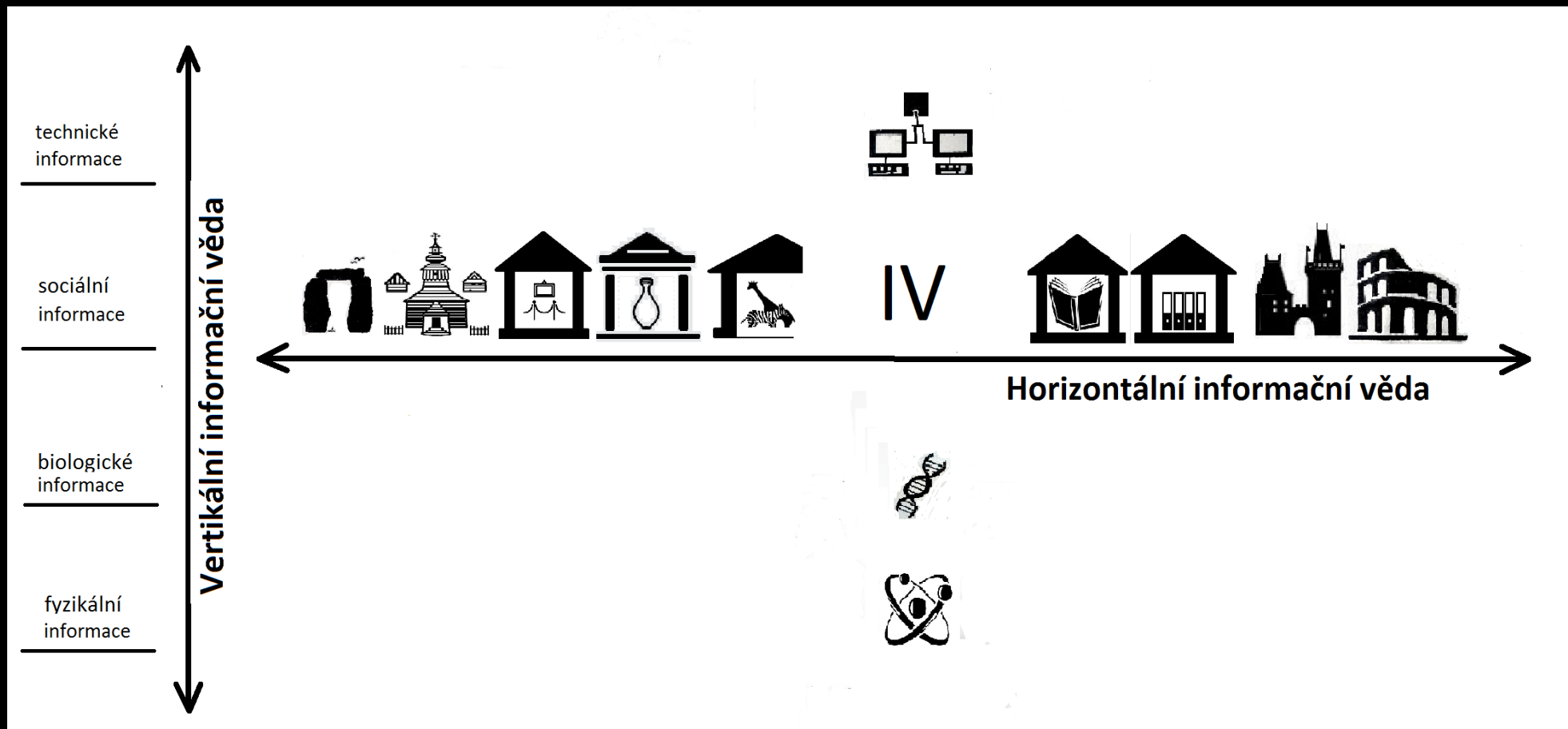
STUDIA

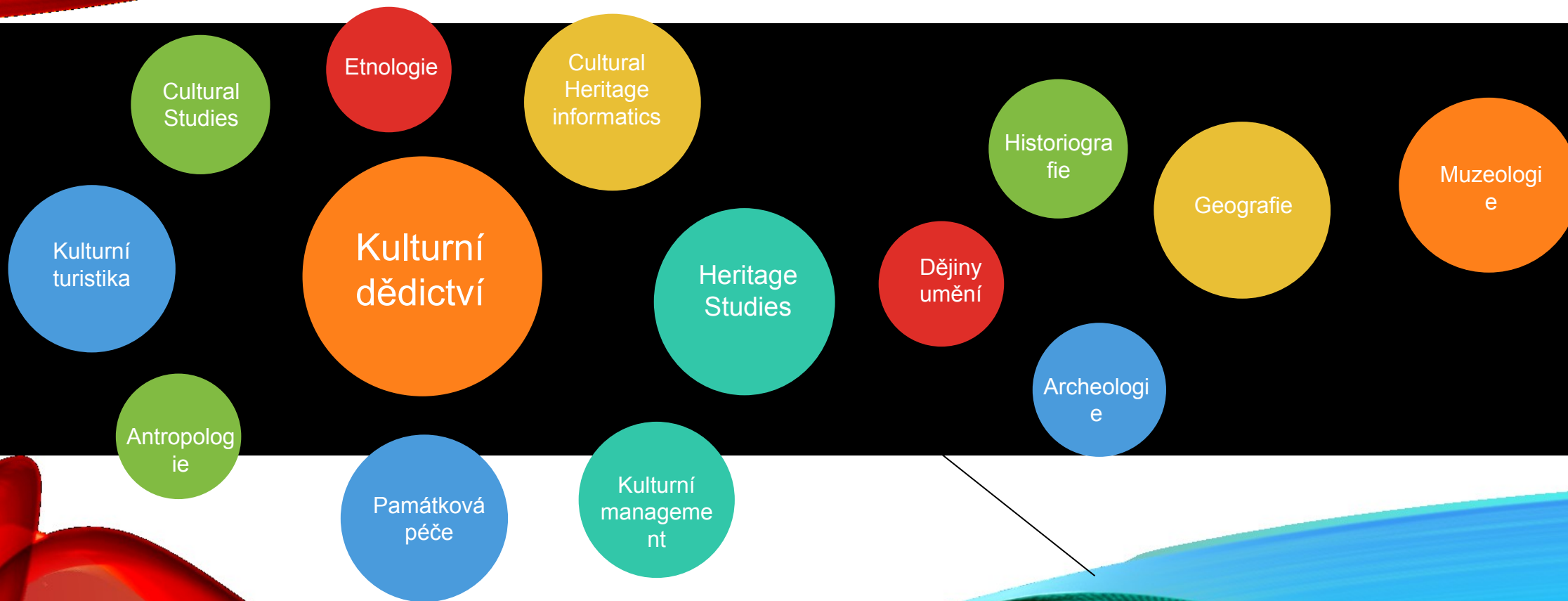
Scheme 1. The main themes of digitization of cultural heritage

(Manžuch – Huvila – Aparac-Jelusic in Kajberg – Lørring)

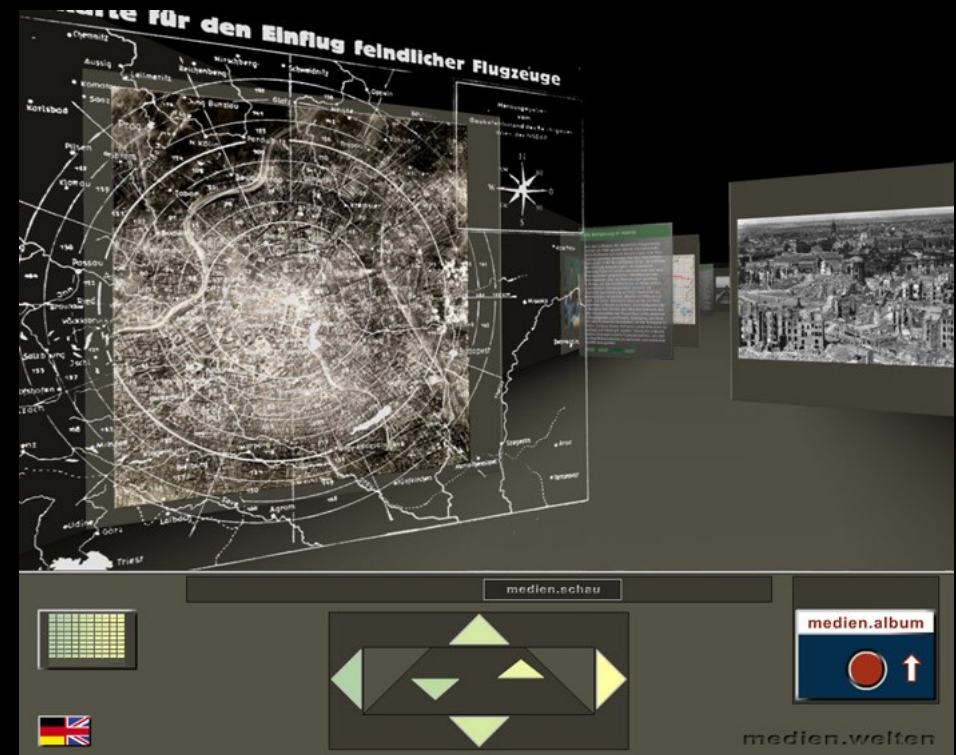
STUDIA

SOUVĚŠNOSTI

- Studijní a praktický obor zabývající se kulturními artefakty a zdroji v digitální formě
- „Kreativní aplikace informačních a výpočetních technologií na (a v) doméně kulturního dědictví“ (Cultural Heritage Informatics Initiative)
- technické aspekty digitalizovaných artefaktů

CULTURAL HERITAGE & INFORMATICS

KULTURNÍ DĚDICTVÍ

- „Kulturní dědictví může být definováno jako celý korpus hmotných znaků – buď uměleckých nebo symbolických - předávaných minulostí každé kultuře, a tedy i celému lidstvu. Jako součást potvrzení a obohacení kulturní identity, jako dědictví patřící lidstvu, kulturní dědictví dává každému konkrétnímu místu své rozpoznatelné rysy a je skladištěm lidských zkušeností. Zachování a prezentace kulturního dědictví je tedy úhelným kamenem jakékoli kulturní politiky.“ (Draft Medium Term Plan 1990-1995, UNESCO, 25 C/4, 1989, p.57)
- <https://youtu.be/IOzxUVCCSug>

KULTURNÍ DĚDICTVÍ

- **druhy kulturního dědictví:**
- Hmotné kulturní dědictví
  - přenosné kulturní dědictví (obrazy, sochy, mince, rukopisy)
  - hmotné kulturní dědictví (památky, archeologické lokality atd.)
  - kulturní dědictví pod vodou (vraky, podmořské zříceniny a města)
- Nehmotné kulturní dědictví: ústní tradice, divadelní umění, rituály
- Přírodní dědictví: přírodní památky s kulturními aspekty, jako jsou kulturní krajiny, fyzické, biologické nebo geologické útvary
- Dědictví v případě ozbrojeného konfliktu
- (UNESCO)

KULTURNÍ DĚDICTVÍ

- Problémy pojmu:
- **hegemonie západu**
- Je novoguinejský rituální kanibalismus – požívání mrtvých příbuzných kulturním dědictvím hodným zachování?
- láskyplné požívání příbuzného morálně vyspělejší než nezúčastněná kremace
- **autenticita**
- revitalizace
- historicita
- západní estetické kategorie

ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE – SBÍRKA

- významy pojmu sbírka
- literatura
- archivnictví
- knihovnictví
- muzejnictví
- definice není potřeba?

ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE - SBÍRKA

- „Knihovní sbírka je souhrn všech knihovních materiálů - knih, rukopisů, seriálů, vládních publikací, brožur, katalogů, zpráv, nahrávek, kotoučů s mikrofilmy, mikrokaret a mikrofiší, děrovaných štítků, počítačových pásek atd., které tvoří fond určité knihovny.“

(Kent & Lancour - Encyclopedia of Library and Information Science, 1971)

- „Knihovny byly [v minulosti] sbírkou informací, obvykle databázemi nazývanými knihami, uloženými na určitém místě. Předpokládá se, že tyto informace měly být sdíleny – ne snad s celým světem, ale dostupný pro určitou komunitu ... Zdi byly praktický koncept ... a knihovny vlastnily informace obsažené uvnitř stěn.“

(Peek - Miss Web Manners on digital libraries, 1998)

- **Hmotnost**
- Jsou vzdálené informační zdroje částí knihovní sbírky, když v ní nejsou umístěny?
- precedens - národní sbírky
- **Vlastnictví sbírky**
- MZV – půjčka z fondu jiné knihovny
- pronájem knih
- databáze
- bibliografické databáze na CD-ROM
- sdílené fondy

ZAKLADNÍ TERMINOLOGIE – SBÍRKA

- **Uživatelská komunita**
- Yahoo!
- městské knihovny
- OPAC
- rozdílné vnímání sbírky tvůrci fondů a uživateli
- míra kontroly (vlastnictví, půjčka, meziknihovní půjčka, odkaz na další sbírku, nedostupné)
- míra přístupu (okamžitý přístup, přístup s čekací lhůtou, bez přístupu)

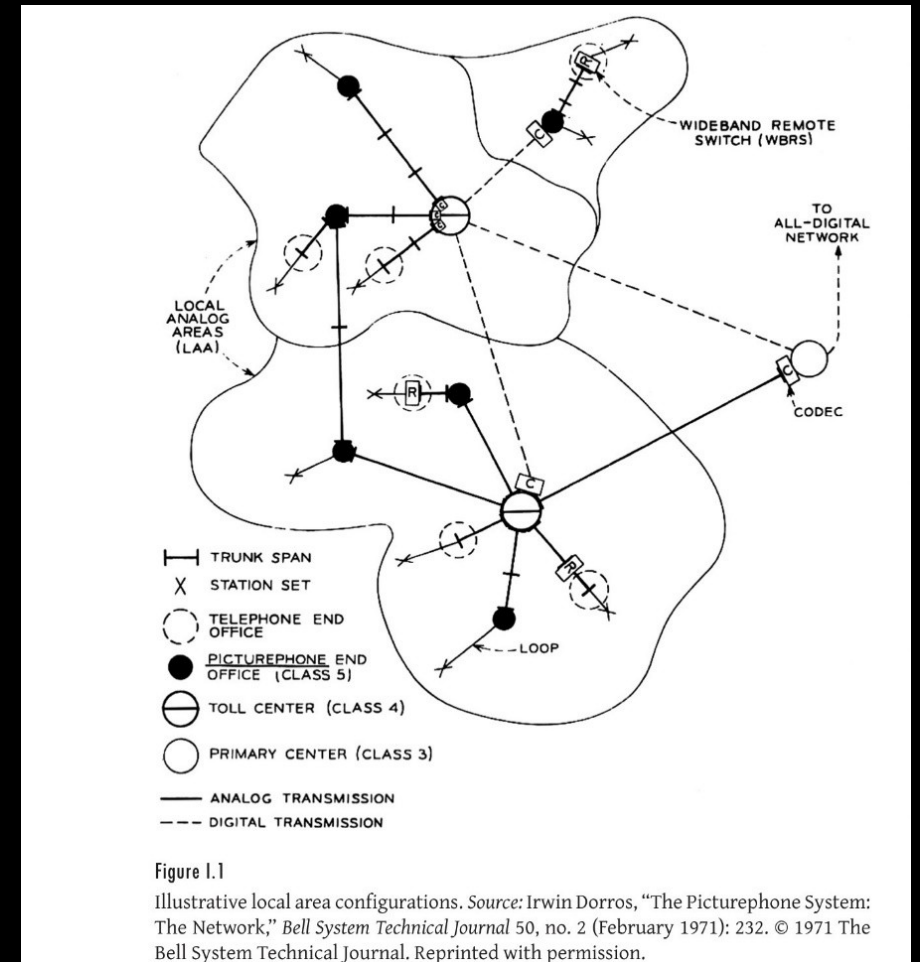

ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE – SBÍRKA

- sbírka – je efektivní filtrovací systém
- digitální sbírka – je „množina kritérií pro výběr zdrojů z rozsáhlého informačního prostoru“ (Lagoze – Fielding)
- **Rozšířená definice** (kompilovaná dle Lee):
- sbírka je selektovaná, organizovaná a přístupná množina informačních zdrojů s definovanou uživatelskou komunitou, oficiální politikou rozvoje zdrojů a integrovaným vyhledávacím systémem.

CLOUD

- běžné vnímání – nová digitální technologie, vzniká po r. 2010
- cloud pojem velmi starý
- cloud – jeden virtuální objekt reprezentující směs telefonní a kabelové sítě – systém počítačových zdrojů zahrnující miliony harddisků, serverů, optických kabelů a sítí, virtualizace reálných objektů na logické objekty

CLOUD

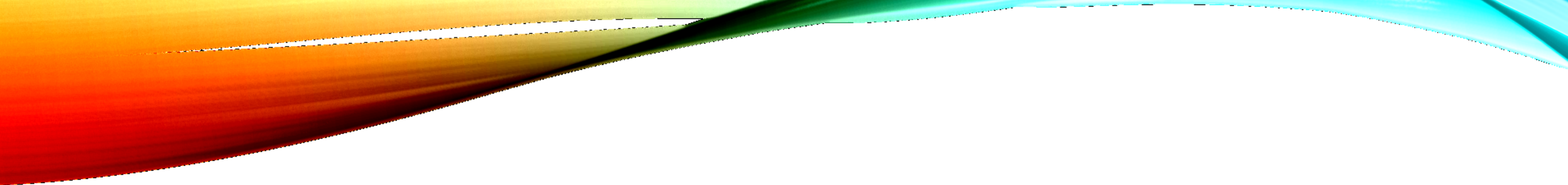
4: Application	Data mining	Seeing the Cloud of Data
3: Data access	Data storage	Data Centers and Data Bunkers
2: Platform	Virtualization	Time-Sharing and Virtualization
1: Infrastructure	Network	The Shape of the Network

- 60 léta:
- teorie distribuované sítě (Paul Baran)
- sdílení času (J. C. R. Licklider)

- „Záznamy téhož původu shromážděné organizací nebo osobou v průběhu výkonu určité funkce a chráněné pro jejich trvajících hodnotu“ (TDKIV, Sodomková)
- Digitální archiv je „organizovaná sbírka digitálních dokumentů shromážděná za účelem jejich dlouhodobého uchování.“ (TDKIV, Celebová)
- Archiv je „celek zapsaných dokumentů, kreseb a tištěných materiálů, oficiálně získaný nebo produkováný organizační korporací nebo některým z jejich úředníků“ (Dánský manuál pro uspořádání a popis archivů, 1898)
- princip provenience a původního uspořádání
- archivnictví se zabývá správou organizační paměti

ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE – ARCHIV

- Archiv je „struktura vedení evidence“ (Bowker)
- základní paměťový systém spojený s naší historií
- ontologická povaha archivu – archiv obsahuje vše, co není v archivu, to si nepamatujeme → to se nestalo, institucionální zapomínání, kolektivní a sociální povaha paměti, zdroj pro:
- příkazová povaha archivu – co může a nemůže být řečeno, zákon třídění – zaznamenáno jen to užitečné, psané záznamy preferovány nad paměti důvěryhodných svědků, diskontinuální paměť – inaugurační akty

-
- BOWKER, Geoffrey C. *Memory practices in the sciences*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2005. ISBN 0-262-02589-2.
- COOK, Terry. What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift. *Archivaria*. 1997, **43**, 17-63.
- DALBELLO, Marija a Iulian VAMANU. Conceptualizations of cultural heritage in information science. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*. 2010, **47**(1), 1-3.
- HASTINGS, Samantha K. (Ed.). *Annual Review of Cultural Heritage Informatics*. Lanham: Rowman and Littlefield, 2015. ISBN 978-1-4422-5012-3.
- HU, Tung-Hui. *A prehistory of the cloud*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press, 2015. ISBN 978-0-262-02951-3.

POUZITÉ ZDROJE

- JANEČEK, Petr. Problematika konceptu nemotného kulturního dědictví. eMuzeum: Oborový informační portál [online]. Upravená verze příspěvku z konference Muzealizace v soudobé společnosti a poslání muzeologie. Brno, 2006 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: <http://emuzeum.cz/muzeologie-a-metodika/teoreticke-texty/problematika-konceptu-nehmotneho-kulturniho-dedictvi>.
- KAJBERG, Leif – LØRRING, Leif (Eds.). *European Curriculum Reflections on Library and Information Science Education*. Copenhagen: The Royal School of Library and Information Science, 2005. ISBN 87-7415-292-0
- LEE, Hur-Li. What is a collection? *Journal of the American Society for Information Science*. 2000, **51** (12), 1106-1113.